

Oslo Politikammer
Postboks 8101 - Dep.,
0032 Oslo

22/09-2005

Anmeldelse av Alpharma AS for overtredelse av forurensningsloven.

Miljøstiftelsen Bellona anmelder med dette Alpharma AS for overtredelse av forurensningslovens § 78, første ledd bokstav a), jf. § 7.

Bakgrunn for anmeldelsen

12. september ble det sluppet ut 4000 liter med antibiotikaholdig avløpsvann til kommunalt avløpsnett fra Alpharma AS. Bedriften produserer antibiotikumet Bacitracin ved fermentering og ved dyrking av bakterier.

I følge opplysninger fra Alpharmas HMS-sjef, Karin Loftsgaard, skjedde uhellet da en antibiotikaløsning skulle overføres fra en tank til en annen tank som allerede var full. Uhellet skyldes i følge HMS-sjefen menneskelig svikt.

Straffbarhetsvilkår

Forurensningslovens § 78 første ledd bokstav a) setter straff for den som forsettlig eller uaktsomt

har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense i strid med denne lov.

Forurensningslovens § 7

første ledd sier at ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning (..)

Objektive vilkår

Som det fremgår av det ovenstående rant det ut 4000 liter med antibiotikaholdig avløpsvann som antas å inneholde 0,5 kilo antibiotika til kommunalt avløpsnett. Det er ikke tvilsomt at dette utgjør forurensning i strid med loven, jf. forurensningslovens § 6. Alpharma har ikke tillatelse til denne typen utslipp.

Miljøstiftelsen Bellona antar på denne bakgrunn at lovens objektive vilkår for straff er oppfylt.

Subjektive vilkår

Forurensningsloven setter som vilkår for straff at overtrederen har handlet forsettlig eller uaktsomt, jf. innledningen i forurensningslovens § 78 første ledd. Loven likestiller med andre ord forsettlige og uaktsomme overtredelser. Det er således tilstrekkelig for straff at det kan påvises at Alpharma, eller noen som handlet på selskapets vegne, har utvist simpel uaktsomhet med hensyn til utslippet.

Etter det opplyste ble det sluppet ut 4000 liter med antibiotikaholdig avløpsvann på grunn av at løsningen ble overført til en tank som allerede var full. Dette medførte at den antibiotikaholdige løsningen rant ut i det alminnelige kommunale avløpsnett og dermed ut i fjorden. Det er anslått at løsningen inneholdt 0,5 kilo antibiotika av typen Bacitracin. Det faktum at det kunne lekke ut en så betydelig mengde, 4000 liter, indikerer etter Bellonas oppfatning at håndteringen av antibiotikaløsningen ikke ble utført med tilstrekkelig grad av aktsomhet. I følge Alpharma skulle løsningen i henhold til rutinene pumpes over til holdetank for senere bruk i produksjonen. Operatør stolte på at han ville få beskjed fra operatør i kolonnehallen når tanken ble full. Planen var da å skifte overføringen til neste tank med ledig plass. Operatøren ringte til kolonne-hallen kl. 20.30 for å undersøke status. Da oppdaget operatør i kolonnehallen at feedtanken rant i overløp. Han hadde kvittert ut alarm på feedtanken kl 18.30 og sett at tanken var full, men regnet med at det var i orden fordi alarmen går av og til p.g.a. skum o.l. Han fulgte derfor ikke med på situasjonen før operatør i filteringshallen ringte for å høre hvordan det gikk.

Etter Miljøstiftelsens syn indikerer hendelsesforløpet at selskapet hadde manglende rutiner med hensyn til kontrollen og sikkerheten rundt overføringen av løsningen mellom to tanker.

Med hensyn til faren for antibiotikaresistens ved bruk og utslipp av slike stoffer, må det kunne kreves at håndteringen skjer under kontrollerte og sikre forhold. Videre må det ses hen til at Alpharma driver en virksomhet som innbefatter utstrakt håndtering av antibiotika i sin virksomhet. Det må derfor kunne stilles strenge krav til håndteringen. Det er av største viktighet at bedriften har rutiner og prosedyrer for å hindre utslipp av den type som skjedde 12. september.

I denne sammenheng må det også ses hen til at bedriften tidligere i år ble anmeldt for å ha sluppet ut antibiotikaholdig løsning ved fem tilfeller i 2004. Ved en anledning ble det sluppet ut en blanding som tilsvarer ca. 250 kilo antibiotika. Seksjonssjef Anne-Grethe Kolstad, i seksjon for kjemikalier og kjemisk industri i SFT sier at det at bedriften har gjentatte utslipp etter at de er anmeldt for flere utslipp av omtrent samme karakter, forsterker inntrykket av at bedriften har dårlige rutiner for å sikre seg mot utslipp.

Etter Bellonas oppfatning var det således uaktsomt av Alpharma å ikke ha rutiner som sikrer at denne typen utslipp ikke finner sted forut for ulykken.

Etter Bellonas formening er dermed også lovens subjektive vilkår for straff oppfylt.

Særskilte forhold

Utslipet fra Alpharma gikk til det kommunale avløpsnett, og videre til VEAS (Vestfjorden Avløpsselskap) som produserer slam til jordbruket. Tilførsel av antibiotika til det biologiske vannrensaneanlegget kan hindre biologiske prosesser og påvirke slamkvaliteten. Det stilles strenge krav til innholdet av bakterier og antibiotika i slammet fra renseprosessen, for at det skal kunne brukes til jordbruksformål. VEAS har bedt Mattilsynet vurdere om utslippene fra Alpharma gjør at jorden VEAS produserer ikke lenger oppfyller kravene i gjødselvarerforskriften som setter krav til tiltak og aktsomhet for å unngå antibiotika i mengder som kan medføre helse- eller miljøskader.

Straffeforfølgning og begjæring av påtale

Straffeforfølgning

Miljøstiftelsen Bellonas prinsipielle syn er at helse- og miljøvernlovgivningen må håndheves aktivt, og at lovbrudd som kan føre til skade på naturmiljøet og folks helse må straffes. Alpharma må derfor ilegges forelegg som foretakstraff i medhold av straffeloven § 48a.

En bot må være av en slik størrelse at den vil ha allmenn- og individualpreventiv effekt overfor virksomheter som håndterer og helse- og miljøfarlige stoffer. Antibiotikaresistens som følge av overdreven bruk og utslipp av antibiotika kan ha meget alvorlige konsekvenser, og det er dermed viktig å skjerpe aktsomheten og rutiner ved håndteringen av antibiotika.

Begjæring av påtale

Forurensningslovens § 78 er undergitt offentlig påtale. I § 78 tredje ledd finnes det likevel en regel om at offentlig påtale i saker der overtredelser bare har ført til ubetydelig forurensning, eller ubetydelig fare for forurensning, kun skjer etter begjæring fra forurensningsmyndigheten. Bellona antar at bestemmelsen ikke får anvendelse i denne saken. Det vises til at utslippet av 4000 liter antibiotikaløsning med et antibiotikainnhold på 0,5 kilo medfører betydelig forurensningsfare. Etterforskning og eventuell straffeforfølgning kan dermed igangsettes uavhengig av forurensningsmyndighetens begjæring.

Gunnar Grini